

Наталијина рамонда

– цвет феникс –

симбол опстанка, васкрса и обнове

”

*...Могуће је васкрснути и када се
чини да наде нема; снагом мудрости,
стрпљења и упорности превазилазе
се и немогуће препреке; са
ближњима треба живети у слози
јер само дом изграђен на таквим
темељима може одолети свим
невољама...*

Ти и ја смо се, драго ђаче, засигурно, већ срели – на страницама неке књиге, на старој фотографији или на реверу капута ношеног у новембру у знак сећања на Дан примирја у Првом светском рату. А може бити да смо се срели и уживо, у неком врту, на стени или у хладу врлетне југоисточне Србије, где и данас расплићем своје латице као што сам их расплитала пре много, много година.

Дозволи да ти испричам своју причу, да се боље упознамо.

Мој род опстаје десетинама милиона година, одолевајући променама климе, рељефа и вода Балкана, и одржава се до данашњих дана. Преци су ми преживели ледено доба, суше, мразеве па сам научила да се повучем у сан и стрпљиво чекам боље дане. Урасла у пукотине са врло мало земље црнице, изложена суши, ветровима и леденим зимским мразевима, одолевала сам и настављала да се борим, очеличена и одлучна да преживим за нека будућа поколења. И дочекала сам тај тренутак.

Нашли су ме скривену међу стенама Јелашничке клисуре. Било је то за време владавине краља Милана Обреновића. Част да ме открију, изведу на научну позорницу и обзване целом свету да и ја постојим, припала је нашем најзнаменитијем ботаничару Јосифу Панчићу и његовом ученику др Сави Петровићу, дворском лекару краљице Наталије. Прво су ме назвали *Ramondia nissana* (Нишка рамонда), по граду Нишу. Потом, у част Њеног величанства

краљице Наталије, дадоше ми име *Ramonda nathaliae* (Наталијина рамонда). Имам розету тамнозелених, баршунастих, овалних листова, благо назубљених по ободима. Стабалца су ми ни кратка ни предугачка, а свако од њих носи два до три цвета. Круница ми је љубичасте боје, тањирастог облика с наранџастом основом. Цветам од априла до јуна. Јосиф Панчић ме је звао „љубица“ због боје мојих цветова и описао као чудо природе. Његов близак пријатељ, мађарски ботаничар Виктор Јанка, писао му је да би и болестан човек оздравио само од погледа на мене.

Кажу да сам *биће са девет живота*. Давне 1928. године, стварно се догодило чудо. Прича се да је једног дана ботаничар Павел Черњавски случајно преврнуо чашу с водом и поквасио хербаријум у коме сам се налазила и ја, уснула и готово беживотна. Када га је сутрадан отворио, запањιο се – пред њим није више лежала сува, безбојна биљка, већ жив цвет, поново зелен и свеж.

Али, нисам једина у свом роду и не живим сама. Моја рођака *Ramonda serbica* (Српска рамонда) расте уз мене и обе носимо исту снагу – живимо и преживљавамо у немогућим условима, на местима на којима неке друге биљке не би покушале ни корен да пусте. Од нас две би се штошта могло научити: могуће је васкрснути и када се чини да наде нема; снагом мудрости, стрпљења и упорности превазилазе се и немогуће препреке; са ближњима треба живети у слози јер само дом изграђен на таквим темељима може одолети свим невољама.

Ти знаш да је у Првом светском рату наша земља изгубила трећину свог народа, али није нестала. Баш као ја – опет је процветала. Зато ме сваког новембра, заједно с лентом Албанске споменице, стављају на ревер, у знак сећања на страдање и као симбол победе српског народа у Првом светском рату. Ја сам, децо, цвет који се не предаје.

*Ако вам некада буде тешко, сетите се мене – ја опстанем и кад се осушим,
само чекам једну кап наде. И онда поново процветам.*

Ја сам Наталијина рамонда. Цвет из камена. Цвет победе. Цвет васкрса. Зато и јесам симбол снаге Србије.